

แม่หัวใจ

คำนำ

การที่ผู้ใหญ่ในชนบทมักจะล้มหนังสือกัน หิ้งๆ ที่ได้เล่าเรียนมาจนสามารถอ่าน-
ออกเขียนได้แล้ว ก็เนื่องมาจากละทิ้งการเรียนมานาน และไม่คอยได้อ่านหนังสือเป็นประจำ-
นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จึงได้จัดทำหนังสือชุดชนบท
โครงการที่เรียกว่า “โครงการจัดทำหนังสืออ่านเพื่อป้องกันการล้มหนังสือภาคเหนือ”

โครงการนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนช่วย
เหลือด้านการศึกษาและวัฒนธรรมระหว่างชาติขององค์การสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ UNICEF)
ให้ทุนอุดหนุนศูนย์ฯ ภาคเหนือจัดทำหนังสือรวมสามชุด ชุดละห้าเล่ม ศูนย์ฯ ภาคเหนือจึงได้
พยายามจัดทำหนังสือชุดชนบท โดยมุ่งหวังให้หนังสือนี้เป็นประโยชน์ ให้ความรู้และเป็น
หนังสือที่น่าอ่านสำหรับประชาชน เพื่อว่าจะได้ช่วยให้ผู้อ่านหนังสือบ่อยขึ้น แล้วจะไม่ล้ม
หนังสือได้โดยง่าย

อนึ่ง หนังสือเขียนโดยนักเขียนในท้องถิ่นภาคเหนือ จึงเป็นเรื่องราวที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งศูนย์ฯ ภาคเหนือได้พยายามส่งเสริมให้นักเขียนใน
ท้องถิ่น ได้มีโอกาสเขียนหนังสือเพื่อชาวชนบทในท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ศูนย์การศึกษานอก-
โรงเรียนภาคเหนือ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือชุดนี้จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน ทั้งในด้านเนื้อ
หาของหนังสือ และเป็นเครื่องมือช่วยให้ไม่ล้มหนังสือได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ.

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ

คณะผู้จัดทำ

นายมนี พยอมวงศ์

เขียนเรื่อง

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ

ปรับปรุงเรื่อง

นายวุฒิชัย วรรณกุล

เขียนภาพ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จัดพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

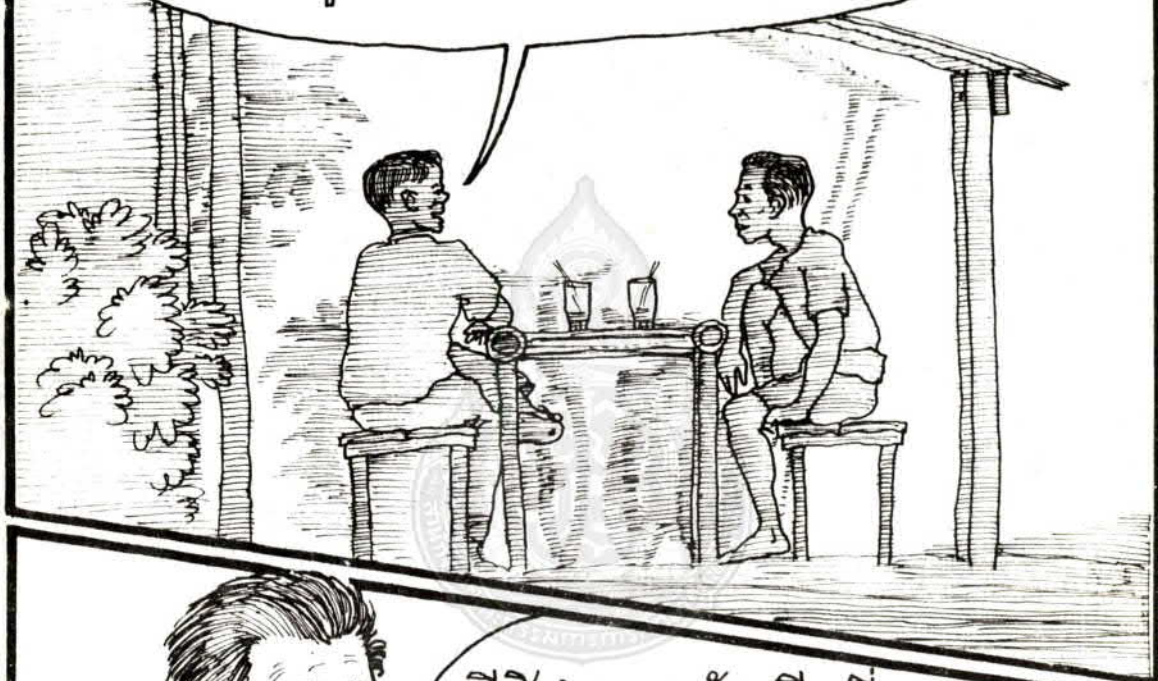
พ.ศ. ๒๕๒๔

ที่ร้านแห่งหนึ่งตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธินระหว่าง
พะเยา-เชียงราย ทิดคำชาวอีสานและหนานมา
ชาวแม่ต้า กำลังคุยกันอย่างสนุกสนาน

นี่..ทิดคำ
คนอีสานมีคำคุยโว
ของคนกลัวเมียไหมวะ

มี! คนกล้วยเมียบมันมักจะชอบโวว่า
“ชำเมียบ.....นะมิง” คือคล้ายกับ แคเมียบนะ
หรือ.....อะไรทำนองนั้น แล้วทางเหนือล่ะ
มีคำพูดทำนองนี้ไหม ?

มีซี! คนกล้วยเมียบนี้
ทางเหนือมันมักจะคุยโวว่า
“มอกเมียบ.....”
ก็ทำนองเดียวกับ
“ชำเมียบ” นั้นแหละ อย่าง
ไอ้คำมูลนี้มันกล้วยเมียบ
ขนาดหนักเลย

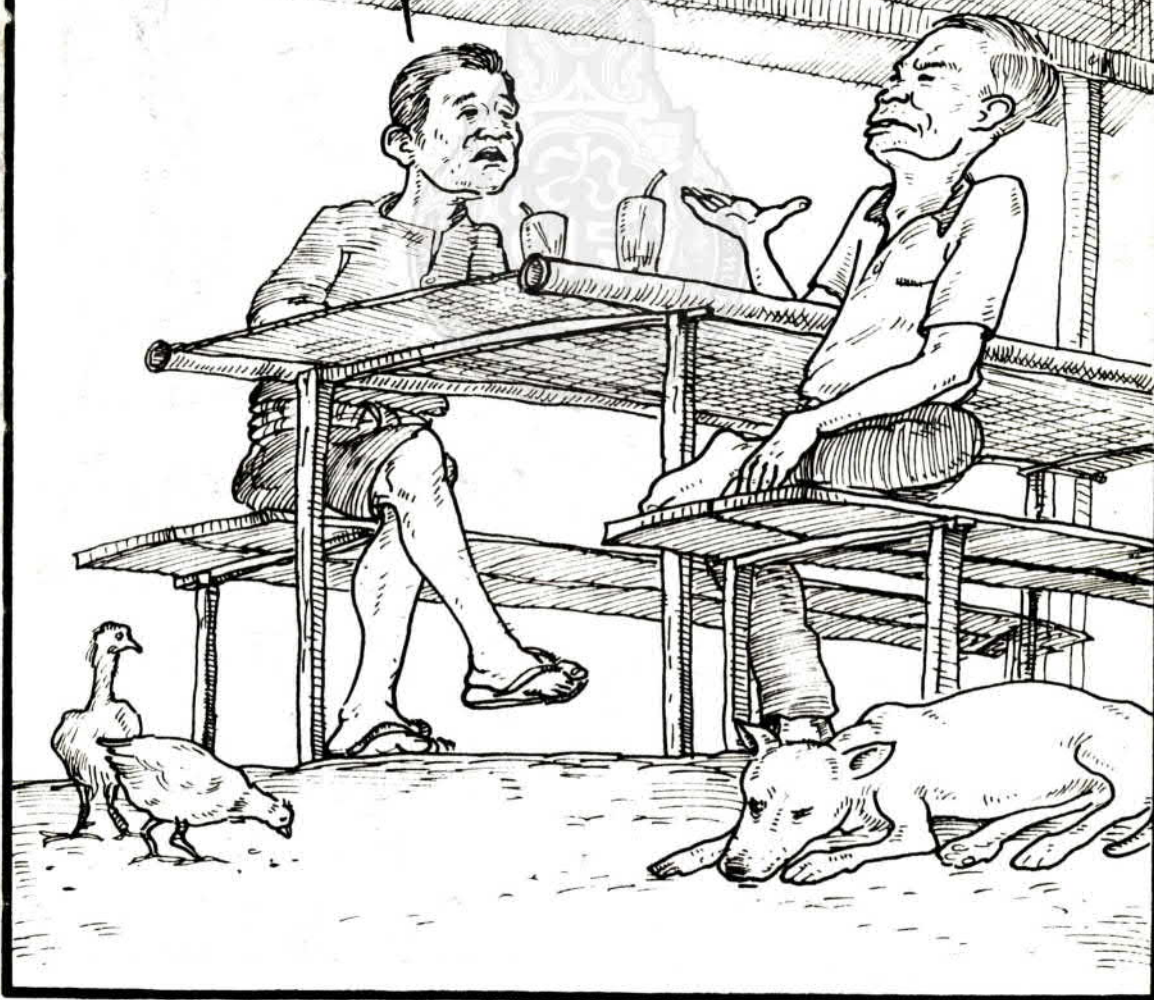
ถ้าใครถามมันว่ากล้วยเม็ยไหม
มันจะตอบว่า “มอกเม็ย....” แต่ถ้า
เม็ยมันออกมาได้ขึ้น แล้วถามว่า “อะไรหรือพี่”
มันจะรีบพูดต่อว่า “...ไผจะบ่กั้ว เม็ยดี ๆ
ใครเล่าจะไม่กล้วย อย่างน้องนี้ พี่ยังเอารูป
ติดไว้ข้างฝาเลย” ฮะ ฮะ ฮะ
มันกล้วยเม็ยมันจริงๆ

ผู้ชายเรามันกล้วยเม็ย
กันแทบทั้งนั้นแหละ
อย่างที่อีสานก็
เหมือนกัน ถ้าเม็ยมัน
ไผ่มาแบบนี้ มันก็ต้อง
พูดว่า “ชำเม็ย...ไผ่ชบ่ย่าน”

แต่นี้ก็ถึงคู้ไ้ผลกับบ่าวผ้นแล้ว
สงสารมันจริงๆวะ เอ็งเอ๊ย แต่ก็
ไม่รู้จะช่วยมันยังไงดี

ทำไมหรือ?
ทิดคำ

ก็มันทะเลาะกันแทบทุกวัน
ลงเฝ้าลงศอกกัน จนลูกมัน
สองคนต้องไปอยู่กับตายาย
ของมันเนาะ เฮ้อ! ถ้าขึ้น
ปล่อยให้มันอยู่กับพ่อแม่
มันจะแย่เอา

เอากัน
ถึงขนาดนั้น
ใช่หรือ?

เอ....เมื่อก่อนเห็นมันจู้จี้กันอยู่
ข้ายังอิจฉาเลย ไฉ้ผลกับบัวผัน มันก็มี
บ้านช่องใหญ่โต อะไรๆก็มีพร้อมทุกอย่าง ไม่น่า
จะต้องมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง
อะไรกันแบบนี้หว่า

ก็เพราะมันไม่เข้าใจกันนั่นแหละ
ต่างก็ถือทิฐิไม่ยอมกัน น่าสงสาร
เด็กมัน ยังไม่รู้เรื่องอะไร จะต้อง
มาพลอยเดือดร้อนกับพ่อแม่
มันไปด้วย

เอ! พามันสองคนนี้ไปพบครู
สวัสดิ์กับครูมาลีดีไหม ผลกับบัวผัน
มันเป็นลูกศิษย์ของครูทั้งคู่ คิดว่าครูคง
ช่วยไกลเกลี่ยให้เลิกทะเลาะ
เบาะแว้งกันได้นะ

ดีเหมือนกัน
รีบไปกันเลย เต๋ว
ไม่เจอครู จะเสียเวลา
ไปเปล่าๆ

แล้วทั้งสองก็พากันไปบ้านครูสวัสดิ์และครูมาลี
เพื่อไปบอกเรื่องราวของผลและบัวผันให้ครูฟัง

หลังจากไปพบครูมาแล้ว รุ่งขึ้นหนานมาได้ไป
หาผลและบัวผันที่บ้าน พบทั้งคู่กำลังเตรียมตัว
จะออกจากบ้าน

อ้าว....เจอเอง
สองคนพอดี
จะไปไหนกันนะ
แหม! ข้าว่าจะ
ชวนไปหาครู
สวัสดีกับครูมาลี
เพราะครูสั่งมาว่า
อยากพบเอง
อ๋อ...แน่ะ

เออ...ฉันก็ไม่ได้ไป
เยี่ยมครูมานานแล้ว ไป
สักหน่อยก็ได้นะ พี่จะไป
ตัวบหรือเปล่า

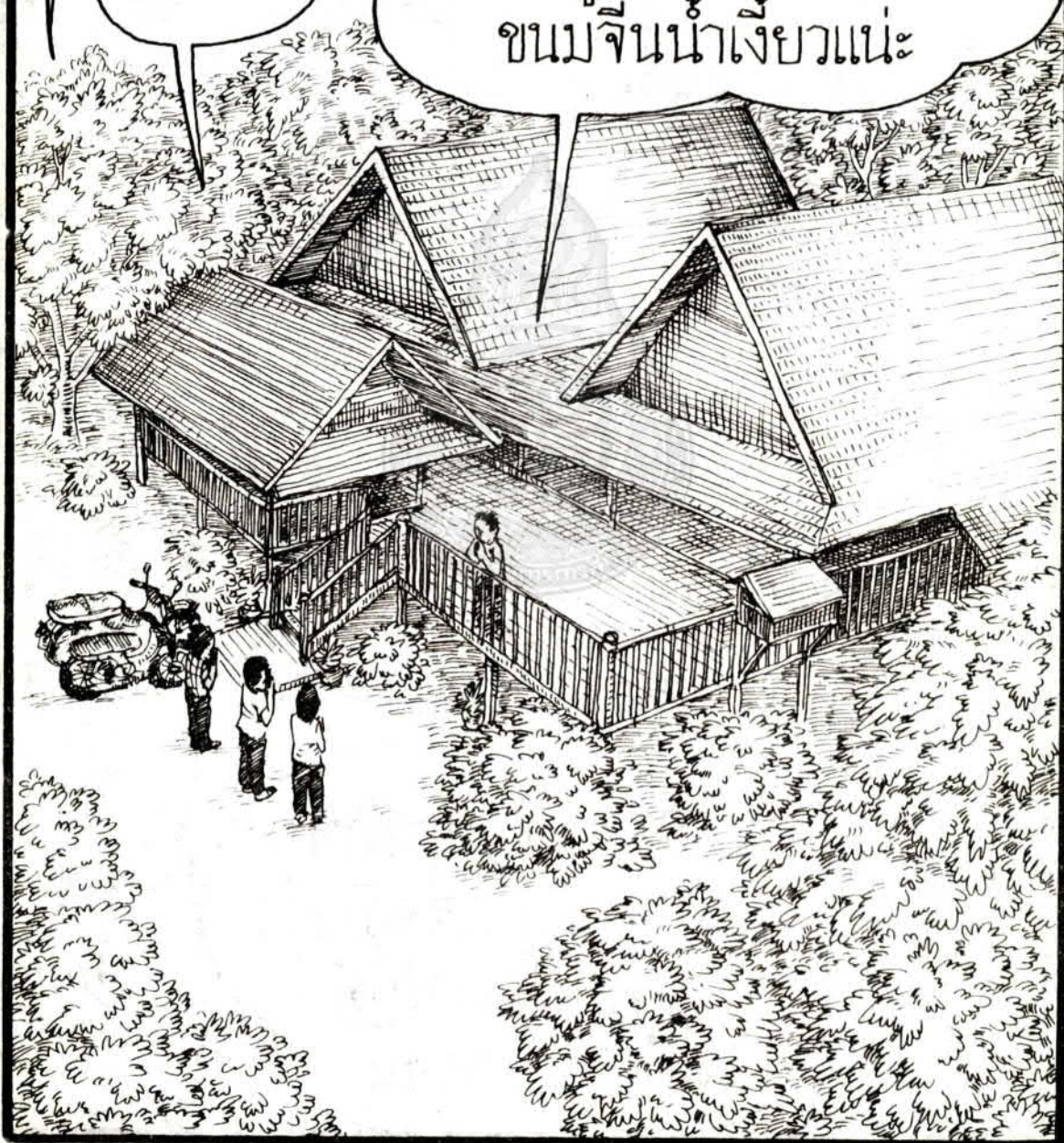
ไปซี! พี่หนานอุตส่าห์
มาบอก ครูอาจจะมึนอะไร
จะคุยกับเราก็ได้
ถึงได้สั่งมาอย่างนี้

ที่บ้านครูสวัสดิ์...

สวัสดิ์ครับ
ครู

สวัสดิ์ค่ะ

เออ! สวัสดิ์ทุกคน
นี่กินข้าวกินปลากันหรือยังละ
ขึ้นมามนบ้านก่อนซี ครูมาลี
กำลังอยู่ในครัว เห็นว่าจะทำ
ขนมจีบน้ำเงี้ยวแน่ะ

เมื่อขึ้นไปบนบ้านแล้ว หนานมาและผลก็
นั่งคุยกับครูสวัสดิ์อยู่ข้างนอก ล้วนบัวผัน
เข้าไปช่วยครูมาลีในครัว

สวัสดิ์คะ
ครู

สวัสดิ์บัวผัน
มา มา เข้ามา
ช่วยครูทำ
น้ำเงี้ยวหน่อย
ซี

แหม!...หนู
ทำไมเป็น
หรอกครู

ไม่มีอะไรยากเย็นหรอก
เอาครกมาซี จะบอกเครื่อง-
ปรุงให้ เอาพริกแห้งเจ็ดเม็ด
กระเทียมสองหัว หอมห้าหัว
กะปิสองช้อนแกงและถั่วเน่า
สองแผ่น ตำรวมกันให้ละเอียด

ตำน้ำพริกแล้วใช้ไหม เอาหมู
สามชิ้นนี้ไปสับด้วย สับหมดทั้งกิโลนั้นแหละ
แล้วผ่ามะเขือเทศพื้นเมืองไว้สักสามสิบลูก เตรียม
ไว้นะ ที่นี้ก็เอาน้ำพริกที่ตำผัดกับหมูที่สับและ
มะเขือเทศ คนไปจนหอมนะ แล้วตักใส่ในหม้อ
ที่ครุฑ้มกระดูกหมูเอาไว้ แล้วเคี่ยวต่อไปสัก
ครึ่งชั่วโมง ก่อนยกลงใส่เลือดหมูต้มที่หั่น
ไว้เป็นชิ้นเล็กๆ เป็นใช้ได้

เออ!....บ๊วผัน
ครูขอถามอะไรสักหน่อย
ได้ไหมจ๊ะ

ครูมีอะไร
จะถามหนูคะ

ครูได้ยินชาวบ้านเขาพูดกันว่า บ๊วผัน
กับพลมีเรื่องระหองระแหง ทะเลาะตบตีกัน
เป็นประจำ จนลูกอยู่ด้วยไม่ได้ จริงหรือเปล่า
บอกครูซิ บ๊วผัน อย่าหาว่าครูยุ่ง
ไม่เข้าเรื่องเลยนะ

จริงๆ ค่ะครู เป็นเพราะ
พี่ผลเขาเอาแต่ใจตัวเอง เอาแต่เที่ยว-
เตร่ กินเหล้าเมายา มาแล้วเขาก็มา
เกะกะระราน หาวาหนูไม่รู้จักการบ้าน
การเรือน หนูกลุ่มจริงๆ
ค่ะครู

แล้วหนูล่ะ ออกจากบ้าน
ไปเที่ยวด้วยหรือเปล่า
งานบ้านงานเรือนเป็นอย่างไรบ้าง
เรื่องอาหารการกินดูแลดีไหม ?

เรื่องเที่ยวก็มีบ้างค่ะ
พอกลุ่มใจก็ต้องออกบ้าน
ใครจะมีกินหรือไม่มีกิน
หนูก็ไม่สนใจ
หรอกค่ะ

บัวผัน ข้อนี้เองที่มักจะทำให้
ผลเขาถือเป็นข้ออ้างทะเลาะเบาะแว้ง
ตบตีกับหนู ครูเป็นห่วงหนูจริงๆนะ ครูจึง
อยากจะแนะนำให้หนูลองทำตามคำสอนของ
ผู้หลักผู้ใหญ่ ซึ่งครูยึดถือปฏิบัติมา
ตลอด ทำให้ครูอยู่กับ
ครูสวัสดิ์อย่างราบรื่น
จนทุกวันนี้แหละ หนู
อยากจะรู้คำสอนที่ว่า
นี้ไหมละ ถ้าอยากรู้
ครูจะบอกให้

มีอะไรบ้างคะครู
ช่วยบอกหนูหน่อย
เถอะคะ

โบราณเขาว่า แม่บ้าน
ที่จะประสบความสำเร็จใน
ชีวิตได้ ต้องมีเรือนสาม
น้ำสี่ นะบัวผัน

หมายความว่า
ว่าอย่างไรคะ
เรือนสามน้ำสี่
ที่ครูว่ามา
ทั้งหมดนี้

เรือนสามที่ครูว่า หมายถึงเรือนอยู่
เรือนไฟ เรือนกาย ส่วนน้ำสี่นั้นหมายถึง
น้ำคำ น้ำใจ น้ำใช้ น้ำมือยังงี้ล่ะจะ

เอ...ครูคะแล้วเรือนแต่ละเรือน
น้ำแต่ละน้ำ ที่ครูว่ามาทั้งหมดนั่นคือ
อะไรบ้างคะ

คืออย่างนี้
นะหนู...

เรือนสามประการ

เรือนอยู่

ผู้หญิงจะต้องรู้จักรักษา
ความสะอาด จัดบ้านเรือนให้เป็น
ระเบียบเรียบร้อย เป็นที่เชิดหน้าชูตาของ
พ่อบ้านและตัวเอง

เรือนไฟ

ผู้หญิงจะต้องเก่งการ
ครัว รู้จักทำอาหารต่างๆ
เป็นเสน่ห์ปลายจวัก จะ
ผูกมัดใจชายไว้ได้

เรือนกาย

ผู้หญิงควรเอาใจใส่
ตนเองในด้านความสะ-
อาด ความงาม รู้จัก
แต่งตัวให้เหมาะสมอยู่
เสมอ

น้ำสี่ประการ

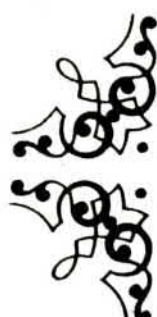
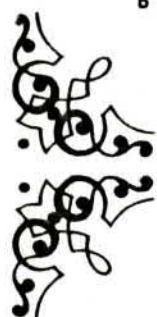

น้ำคำ

พูดจาไพเราะ อ่อน -
หวานอยู่เสมอ ไม่พูดจา
ส่อเสียด ยุบง ก้าวร้าว
นินทา หรือพูดเพื่อจ้อ
ไว้สาระ

น้ำใช้

น้ำในครัวเรือน ทั้ง
น้ำดื่ม น้ำใช้ ต้องเตรียม
ไว้ให้พร้อมเสมออย่าให้
ขาด

น้ำใจ

หญิงแม่เรือนต้อง
มีใจหนักแน่น จงรักภักดี
ซื่อสัตย์ต่อสามีและลูก
มีความโอบอ้อมอารีต่อ
ญาติพี่น้องและเพื่อน -
บ้าน

น้ำมือ

การงานทุกอย่าง ทั้ง
งานบ้าน งานครัว ต้อง
พยายามทำให้ดีมีระเบียบ
และงดงาม เป็นที่ชื่นชม
ของสามีและเป็นแบบอย่าง
แก่ลูกๆ ด้วย

ครูคิดว่าถ้าหนูปฏิบัติได้
ตามนี้แล้ว ผลคงจะเลิกประพฤติตัว
เหลวไหลอย่างที่เคยทำมา

หนูต้องขอขอบคุณ
คุณครูมากค่ะ ที่กรุณา
แนะนำ หนูจะพยายาม
ทำตามค่ะ

เออละ ถ้าอย่างนั้นก็เตรียมขนมจีน
ไว้ซิ อ้อ!...อย่าลืมยกจานพริกทอด
กระเทียมเจียวและผักชีใบหอม
ออกไปด้วยนะ

ครูสวัสดิ์ ผลและหนานมา พุดคุยกันอยู่
ในห้องรับแขก ครูสวัสดิ์ได้ทราบถึงปัญหาใน
ครอบครัวของผล เลยถือโอกาสให้คำแนะนำ
แก่ผล ตามที่ได้ตกลงกับหนานมาเอาไว้

ครูกับครูมาตีแต่งงานกันมาขี้สิบกว่าปีแล้ว ต่างฝ่ายก็ยกย่องนับถือกัน เวลาฝ่ายหนึ่งโกรธอีกฝ่ายจะอดทน เมื่อมีปัญหาที่หันหน้าเข้าปรึกษากัน จึงอยู่กันมาได้ ทั้งได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้านทั่วไป ครูอยากจะให้ผลเล็กเหี่ยวเต๋ว เล็กทึ่มเหล้าจนมามากเสีย ส่งสารลูกของเขोजะขาดความอบอุ่น และเห็นตัวอย่างไม่ดี บัวผันเองก็เป็นลูกศิษย์ครูเหมือนกัน ครูเชื่อว่าครอบครัวของผลจะเป็นครอบครัวที่มีความสุขครอบครัวหนึ่ง

ผมขอขอบพระคุณที่ครู
กรุณาแนะนำตักเตือนผม
ด้วยความ
ห่วงใย ผม
จะพยายาม
ทำตาม
ครับ

ที่ห้องกินข้าวบ้านครูสวัสดิ์

☆☆☆☆☆

หนานมา อร่อยไหม ? หนึ่งพอง
และแทบหมกกับขนมจีนน้ำเงี้ยวอร่อยนัก
กินให้เต็มทีนะ ไม่ต้องเกรงใจ

น้ำเงี้ยวฝีมือครูกับ
ลูกศิษย์คือนี อร่อยจริงๆ
ว่าไงผล ฝีมือแม่บ้านของเอ็ง
เข้าขั้นไหม?

พี่หนานช่างขอพวกเดียวกัน
จริงๆ หรือว่าพี่พลจ้างให้ยกก็ไม่ว่า
นี่เป็นฝีมือของคุณครู ฉันเป็นลูกมือ
เท่านั้นยะ จริงไหมคะ คุณครู

บัวผันบอกว่ากลับไป
จะลองทำน้ำเงี้ยวให้พลและ
ลูกกิน ทำเมื่อไหร่บอกครูนะ
จะไปชิมรสฝีมือบัวผันบ้าง

คงสู้
ฝีมือครู
ไม่ได้หรอก
ค่ะ

สักครู่นี้ต่อมา....

น้อง...เรามากัน
นานแล้ว พี่ว่าเราเลยไป
รับลูกกลับบ้านกันดีไหม?

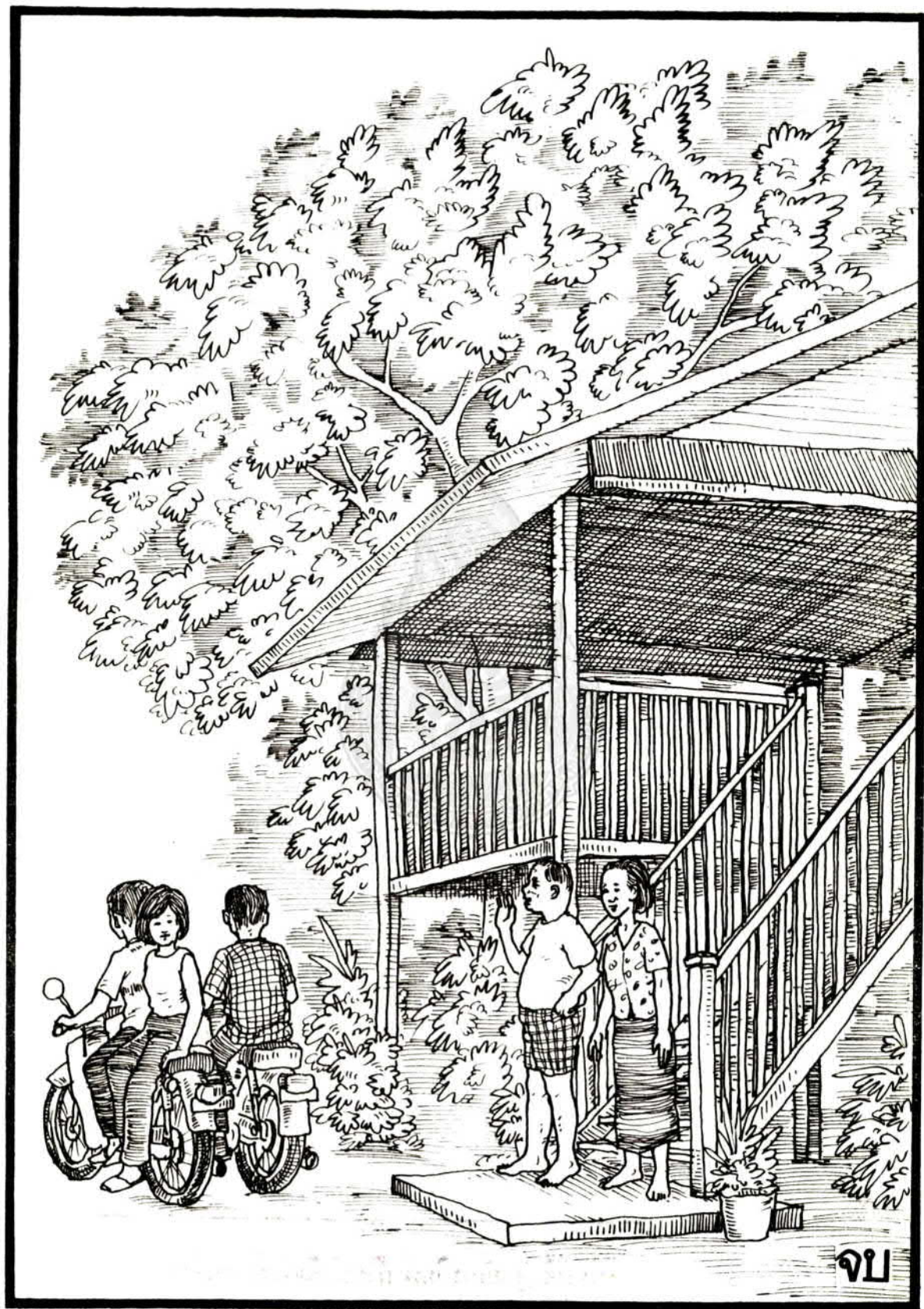
ดีซีพี่
ชวนพี่หนานมา
ไปด้วย จะได้ให้
หลานซ้อนรถมา
ด้วยนะ
พี่หนาน

ไปก็ไป

สวัสดิ์ค่ะครู

สวัสดิ์ครับ

สวัสดิ์

၇၂

พิมพ์ที่ ศูนย์การพิมพ์ ฝ่ายบรรณรักษ์เพื่อการศึกษา
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ลำปาง ๒๕๒๔

โครงการจัดทำหนังสืออ่าน เพื่อป้องกันการลืมหนังสือ ภาคเหนือ

